

AKTUALNO VPRAŠANJE

O zaposlovanju se zadnje čase precej govori. Predvsem v okviru smernic, ki jih je začrtal okrajni družbeni plan. Iz podatkov, ki so v planu navedeni, je razvidno, da so industrijska podjetja že v letu 1958 zaposlovala več ljudi, kot jih je bilo predvidenih za leto 1961. Novo zaposlovanje ljudi v industrijo je zato vsekako treba omejiti. Se posebej zato, ker zaposlovanje novih delavcev brez bistveno večje proizvodnje vpliva na slabšanje standarda, še večje pomanjkanje stanovanj, drugih komunalnih objektov itd.

Seveda je takoj kopica ugovorov proti temu odloku. Predvsem s strani podjetij, ki nenadoma tarnajo, da ne bodo mogla

brez dodatnega zaposlovanja, izpolniti letnega plana proizvodnje. Pomisleki prihajajo tudi s strani posameznikov in predstavnikov nekaterih občinskih ljudskih odborov, ki se boje, da ne bo dela za vse ljudi.

Zaposlovanje

Tako prvi kot drugi ugovori so brez osnove. Z boljšo organizacijo dela in s tem, da bodo poiskala notranje rezerve, bodo podjetja zlahka izpolnila svoje planske naloge. Z nagrajevanjem po učinku jih bodo lahko celo presegla. Hkrati ni

nobene bojazni, da bi prišlo do povečanja števila brezposelnih. Zaposlovanje ljudi v druge proizvodne panoge — razen v industrijo — namreč ni omejeno. Prišlo bo samo do določenih sprememb v strukturi zaposlovanja. Razen tega se bo končno vendarle lahko jasneje poglobila meja med kmetom in delavcem.

Vsako popuščanje pred poizkusi, da bi se prebila, žal še vedno administrativno postavljena zgornja meja zaposlenih v industriji, lahko samo slabo vpliva na dvig življenjskega standarda naših delovnih ljudi. Zato je ena najaktualnejših nalog: vztrajati v okvirih, ki jih določa okrajni družbeni plan.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Redni letni občni zbori Občinskih sindikalnih svetov kranjskega okraja so končani. V soboto popoldne so se delegati sindikalnih podružnic zbrali na Jesenicah, medtem ko je bil občni zbor ObSS Kranj že v petek. — Na sliki: delegati kranjskih sindikalnih podružnic pred pričetkom zбора

Z občinske seje na Jesenicah

NERAZUMLJIVO NASPROTOVANJE

Določen je ožji gradbeni okoliš za Jesenice in Kranjsko goro

V petek zvečer je bila na Jesenici in komunalno gradnjo na Jesenicah.

O prvem vprašanju sta zborni razpravljala že na prejšnji seji. Takrat so odborniki razpravo odložili, ker po njihovem mnenju predlog še ni bil dovolj temeljito pripravljen. Pokazalo se je, da je bil ta ukrep umesten. Komisija se je namreč še enkrat sestala in obravnavala pripombe odbornikov in okrajne komisije. Na tej osnovi so izločili iz ožjega zazidalnega okoliša Mojstrano in Hrušico, ker za njihovo vključitev ni bilo pravih razlogov.

Po novem predlogu zajema ožji zazidalni okoliš, ker je vas strnjeno naselje, v katerem se ne da kaj dosti več graditi.

Kaže, da so oporekali povsem utemeljenem predlogu komisije izključno zaradi koristi posameznikov. Kranjska gora je nedvomno zelo pomembno mednarodno križišče, hkrati pa eno naših najlepših turistično-prometnih gorskih središč. Spritno tega je upravičena skrb širše družbene skupnosti, da se Kranjsko goro uredi v pristno turistično naselje — takšno, kakršno močno pogrešamo in kakešnega smo dolžni nuditi delovnemu človeku, ki se zateka v naše gore in gozdove iskat počitka, zdravja, miru in razvedrila. Za uresničitev takega programa pa je potrebno zgraditi turistične objekte, komunalne in stanovanjske zgradbe itd.

Klub taki utemeljitvi so odborniki iz Kranjske gore vztrajali pri svojem in celo grozili, da ne bodo »zabili niti enega žebra za turizem več, če pride Kranjska gora v ožji zazidalni okoliš. V čigavo škodo, verjetno niso pomislili.

Končno sta zborni predlog komisije izglasovala. V občinskem zboru je 11 odbornikov glasovalo proti predlogu, 12 pa zanj, medtem ko so v zboru proizvajalcev predlog z veliko večino izglasovali.

-k

Posvetovanje s proizvajalci

Kranj, 8. februarja
Pri Občinskem ljudskem odboru v Kranju je bilo v soboto posvetovanje s predstavniki gospodarskih organizacij. Pogovorili so se o uveljavljanju sklepov zborni proizvajalcev in sestavi družbenega načrta. Največ govora je bilo o zaposlovanju delavstva in o letošnjih investicijah.

K. M.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ST. 11 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 9. FEBRUARJA 1959

S korf renc občinskih sindikalnih svetov v Kranju in na Jesenicah

SKRIB ZA DELAVCA

Delovni kolektivi osvajaajo predlog sindikatov: čimveč sredstev za družbeni standard - Stanovanja v ospredju - Odslei tudi plenum ObSS Kranj

V petek popoldne se je zbralo v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju nad 180 delegatov sindikalnih podružnic na IV. rednem letnem občnem zboru ObSS Kranj. Razen delegatov pa so zboru prisostvovali tudi nekateri gostje, med njimi Andrej Verbič, predsednik OSS Kranj ter Uroš Rupret, član tajništva republiškega sveta sindikatov za Slovenijo.

Cepprav so delegatje predčasno dobili obširna poročila o dejavnosti sindikatov kranjske občine, je predsednik ObSS Kranj, Ivan Bečan v uvodnem poročilu predsedstva ObSS še posebej opozoril na najvažnejše naloge sindikatov v prihodnosti.

Vsekakor so v ospredju vse tiste naloge, ki so najtesneje povezane z družbenim standardom. Zaradi dosedanjega načina gospodarske izgradnje, smo največje pozabljali na to splošno družbeno vprašanje. Zato je stališče sindikatov, naj namenijo gospodarske organizacije dve tretjini razpoložljivih sredstev za izgradnjo družbenega standarda v komuni, povsem upravičeno.

Da so tudi delovni kolektivi gospodarskih organizacij v Kranju prišli do tega spoznanja, je pokazala razprava na občnem zboru. Predvsem v večjih kolektivih imajo že izdelane okvirne načrte, kako bodo razporedili svoja sredstva iz čistega dohodka. Kolektiv »Tiskarine« je

predvidel 160 milijonov dinarjev za družbeni standard, razen tega pa bo najel še 94 milijonov dinarjev kredita za stanovanja. V »Inteksu« predvidevajo, da bodo dali za družbeni standard 180 milijonov dinarjev za podobne namene. Razen tega pa je kolektiv pripravljen, da sam zgradi šolo na Planini.

V razpravi je večina sodelujočih največ govorila o stanovanjski izgradnji. Pomanjkanje stanovanj je največji vzrok za fluktuacijo. V preteklem letu je na primer prišlo k »Projektu-583 novih delavcev, medtem ko jih je v istem času odšlo 404! Stanovanjsko vprašanje je nadalje zelo pereče v gozdarstvu: tu

predvsem zaradi tega, ker so gozdni delavci izven industrijskih področij, kjer pa o stanovanjski izgradnji doslej skoraj ne moremo govoriti. Podpredsednik ObLO Kranj je delegatom v

zvezi s stanovanjsko in komunalno izgradnjo dal takšnele poudarke: Predvideno je, da bodo v občini Kranj letos začeli graditi na Zlatem polju 400 stanovanj (Nadaljevanje na 2. strani)

Dobri in pravočasni načrti

pog j za smotrno in ceneno gradnjo

JESENICE, 7. FEBRUARJA

TU JE BILA DANES 14. REDNA LETNA SKUPŠČINA SINDIKALNEGA SVETA. UDELEŽILO SE JO JE 92 DELEGATOV IN NEKAJ GOSTOV, MED NJIMI PREDSEDNIK OSS KRANJ TOV. ANDREJ VERBIČ IN ČLAN REPUBLIŠKEGA SINDIKALNEGA SVETA RADO MIKLIČ.

Današnja skupščina pomeni nedvomno prelomnico v delu sindikalnih organizacij na Jesenicah.

Ze poročilo ObSS, ki ga je prebral Zdravko Pogačnik, je pokazalo približno sliko naporov in dela sindikalnih podružnic, da se izboljša življenje delovnih ljudi v občini.

Ze na minulih občnih zborih sindikalnih podružnic so največ razpravljali o skrbi za delovnega človeka. V tem pogledu ne kaže zanikati uspehov, ki so jih v jeseniški občini že dosegli, ki pa bodo še bolj prišli do izraza letos. Sindikalne organizacije so v celoti podprle pobudo Republiškega sve-

ta sindikatov, da letos podjetja odstopijo dve tretjini sredstev za družbeni standard. Kakor predvidevajo, bodo letos na Jesenicah na ta način na razpolago za stanovanjsko in komunalno gradnjo okoli 800 milijonov dinarjev.

Razprava se je sukala predvsem okrog tega vprašanja. Se posebej zanimiva je bila razprava delegata gradbenih delavcev podjetja »Gradis«. Govoril je predvsem o napakah pri gradnjah. S tem v zvezi je govoril nepravilne pojave v gradbeništvu in projektiranju. Načrti za posamezne objekte se površno in prepozno izdelajo. Zato se večkrat dogodi, da jih med gradnjo spreminjajo, gradbinci pa morajo podirati, kar so že zgradili. Našel je nekaj primerov takih »gradenj«. Med njimi je najznačilnejši primer kolesarnice, ki so jo zgradili ob jeseniških stolpnih. Ko so jo že gradili, so prišli strokovnjaki in ugotovili, da kolesarnica ne sodi tja, kamor so jo postavili, ker kazi izgled. Zato so jo morali delavci podreti.

Take stvari izredno podražujejo gradnjo, hkrati pa zmanjšujejo že tako premajhne zmogljivosti podjetij, ustvarjajo pri gradbenih delavcih nezaupanje do projektantov, kvarijo odnos delavcev do družbene lastnine, vplivajo na delovno vneto itd.

Letos, ko bo v stanovanjsko in komunalno gradnjo vloženi precej več sredstev kot prejšnja leta, je še toliko bolj treba paziti na te stvari. Dobri in pravočasni načrti, ustvarjajo pri gradbenih delavcih zaupanje do projektantov, kvarijo odnos delavcev do družbene lastnine, vplivajo na delovno vneto itd.

Izvolili so tudi novo vodstvo, delegate za okrajno konferenco in delegate za bližnji kongres sindikatov Jugoslavije.

-k

MANIFESTACIJA GLASBENE KULTURE V KRANJU

V četrtek, 5. in 6. februarja, je bila v Prešernovem gledališču v Kranju II. občinska glasbena revija pevskih zborov in instrumentalnih ansamblov. — Vokalno kulturo so zastopali pevski kvintet »Kranjčani«, ženski pevski zbor KUD »Straža« Olševek, moški pevski zbor OKUD »Enakost« iz Kranja, moški pevski zbor DPD »Svoboda« Stražišče, okrepljen s pevskim zborom iz Dupelj ter moški, ženski in mešani zbor »France Prešeren«. Na glasbeni reviji instrumentalnih skupin pa so nastopili godalni orkester Glasbene šole iz Kranja, orkester kitar in harmonikarski orkester DPD »Svoboda« Kranj, godba na pihala DPD »Svoboda« Kranj in za konec še zabavna ansambla DPD »Svoboda« Stražišče in »Veseli gorenjski fantje« iz Senčurja.

Ocenjevalno žirijo so tvorili zastopnik Radia Ljubljana, komponist Danilo Bučar, ravnatelj Glasbene šole Jesenice Rado Kleč, glasbeni pedagog prof. Vera Majdič in zastopnik Sveta Svoboda in prosvetnih društev ObLO Kranj. Revija je bila posvečena 110. obletnici smrti dr. Franceta Prešerna. Smoter revije ni bilo medsebojno tekmovanje prosvetnih društev, temveč je služila zgolj kot prikaz helen, naporov in končnih uspehov, ki so jih nastopajoči zabeležili s svojim požrtvovalnim delom.

Na sliki: pevski zbor KUD »Straža« Olševek.

S.

PODELJENE SO PREŠERNOVE NAGRADE

KRANJ, 8. FEBRUARJA — Danes dopoldne, ob 110. obletnici smrti dr. Franceta Prešerna, je kranjska kulturna kronika zabeležila pomemben dogodek. Na občinskem ljudskem odboru so bile najzaslužnejšim kulturno-prosvetnim delavcem, ki delujejo na področju ObLO Kranj, podeljene Prešernove nagrade in pohvale za leto 1958.

Nagrajeni so bili: kulturno prosvetna delavka Lojzka Hrast iz Olševe, predsednik godbe na pihala DPD Svoboda Kranj Gašper Puhar in inšcenator Prešernovega gledališča Saša Kump. Pohvale pa so prejeli: Resman Edvard iz Kranja, Anica Feldin iz Nakla, Milan Tepina iz Stražišča, Maks Dolenc iz Kranja, Marjan Benedik iz Stražišča, Miha Papov iz Kranja, Rok Senk iz Jezerskega, Jože Stare iz Zaloga, Jernej Jenko iz Velesovega, Boris Rupnik iz Kranja, Ivan Eržen iz Besnice, Miha Korošec iz Trboja, Anton Strlič iz Podbrezja in Anton Kavčič iz Kranja.

S.

PABERKI PO SVETU

ZARADI RAKOV

Med Gvatemalo in sosedno Mehiko je prišlo do velikega spora zaradi rakov. Gvatemala obdoljuje Mehiko, da love rake v njenih vodah. Bilo je že precej incidentov, pa tudi človeških žrtev zaradi rakov. Prekinjeni so bili celo diplomatski odnosi, preti pa oborožen spopad. (Znano je, da tudi Amerikanci love rake v vodah Gvatemale, toda le-ti niso — Mehikanci...)

V glavnem mestu Gvatemale so bile že številne demonstracije proti Mehiki. Predsednik, general Fuentes, je pozval meščane: »Prebivalci Gvatemale so pripravljeno boriti se in umreti za svoje rake, za boga in za domovino!«

DIPLOMATSKA ZVIJAJA

V Ulan Batorju je sovjetski ambasador Vječeslav Molotov. Predstavlja torej SZ v Mongoliji. Medtem pa tamkajšnji list »Unen« napada Molotova v smislu kritike, ki so bile izrečene na zadnjem plenumu sovjetske Partije. Opozivalci se sedaj vprašujejo: Ali SZ lahko dovoljuje, da v tuji državi napadajo njenega oficijalnega predstavnika? Taki primeri so doslej vedno izzvali diplomatske proteste in so jih sodili kot žalitev za celo prizadeto državo. Kako bodo ta običaj sproveli v tem primeru?

Govorijo, da bodo Molotova umaknili iz dosedanjega mesta in ga poslali kot ambasadorja v Dansko. Vendar nihče ne verjame, da zaradi pisanja »Unenae«...

PROTEST ZARADI TOBAKA

Indonezija je, da okrepi svojo neodvisnost, nacionalizira nekaj kolonialnih firm. Neka taka družba, holandska »Vernienigde delimaatshapp«, je medtem objavila v nemških listih velik oglas, v katerem opozarja v glavnem zainteresirane nemške kupce, da ne kupujejo tobaka te firme; ki se proizvaja v Indoneziji, ker družba ne prizna nacionalizacije, a sodi, da Džakarta nezakonito trguje z — njenim tobakom. Firma grozi s procesi proti tistim, ki je ne ubogajo.

Direkciji firme očitno primanjkuje političnega realizma, ki pa ga Nemci, kar zadeva kolonializem, imajo — preveč...

PRITOŽBA KATOLIKOV

Katoličani v Parizu so protestirali proti »profanaciji svetih običajev«. Gre namreč za to, da je »Klub za modernizacijo slike« izdal ob zadnjih praznikih dopisnice z naslednjo kombinacijo: besedila so religiozna, od preroka Izaije, a ilustracije od — Georgesa Braguea, ki ga prištevajo med leaderje kubistične šole. Braguejeve slike nosijo naslednje »religiozne« napise: »Pipa, karte in časopis«, »Kitara«, »Steklenica rum«, »Kozarec in steklenica« in podobno.

To je v resnici tudi za svobodomiselnih francoskih katoličane — preveč...

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

Nestalno z možnostjo večjih snežnih padavin. Sredi februarja bodo predvsem noči hladne.

LJUDJE IN DOGODKI
DRUGI OBISK

Ze drugič je »Galeb« spustil si dro v etiopskem pristanišču Massau. Drugič je že predsednik Tito prispel na prijateljski obisk v afriško deželo — Etiopijo. Minila so štiri leta, odkar je predsednik Tito kot prvi šef neke druge države stopil na etiopska tla in bil tam toplo sprejet in navdušeno pozdravljen. Odtlej pa do danes se je sodelovanje med obema deželama neverjetno poglobilo in razširilo, postalo je pravcati zgled pristanišnih in prijateljskih odnosov med dvema državama z različno družbeno in politično ureditvijo, primer miroljubnega sožitja v praksi.

Čeprav sta Etiopija in Jugoslavija zelo različni deželi, z dveh različnih celin in z drugačno zgodovinsko potjo, so vendar odnosi med njima neverjetno iskreni in prijateljski. Naši narodi so pokazali globoke simpatije za pogumni boj, ki ga je bilo etiopsko ljudstvo leta 1936 proti nadmočnemu fašističnemu napadalcu, prav tako pa je po zatrditvah najvišjih etiopskih voditeljev njihovo ljudstvo z naklonjenostjo spremljalo boj našega ljudstva proti tujemu okupatorju. V prvih letih po vojni so bili stiki med obema deželama razmeroma skromni, dokler ni leta 1951 odpotovala v Etiopijo jugoslovanska misija dobre volje in dokler nista obe deželi vzpostavili

leta 1952 medsebojnih diplomatskih odnosov.

V tem novjšem obdobju vzajemnih stikov so bili zabeleženi znatni in pomembni rezultati, zlasti na področju gospodarstva. Medtem ko je leta 1953 jugoslovanski izvoz znašal le 20.000 dolarjev, je leta 1957 zrasel na 400.000 ali dvajsetkrat več. Še občutnejši je bil skok v uvozu iz Etiopije. Ta je pred petimi leti dosegal komaj nekaj tisoč dolarjev, medtem ko je lani znašal nad poldrugi milijon. Jugoslovanska podjetja pomagajo graditi razna večja, pomembnejša podjetja, kot je pristanišče Asab, raziskujejo naftonosna področja in proučujejo možnosti za izkoriščanje gozdnih površin. Posebej je pomembna tehnična pomoč, ki jo nudi Jugoslavija slabše razviti Etiopiji. Številka blizu 135 članov jugoslovanskega kluba v Adisu Abebi nazorno kaže, kolikanj pomagajo naši inženirji, zdravniki, ekonomisti in drugi strokovnjaki pri splošnih prizadevanjih na razvoju etiopske dežele. Pri tej tehnični pomoči pa njen obseg niti ni najbolj bistven, pač pa je daleč važnejše dejstvo, da je to pomoč, kakršne sicer ni zaslediti v mednarodnih odnosih. To je docela nesebična pomoč brez vsakih pogojev. Zato so naši strokovnjaki visoko cenjeni v Etiopiji, zato so si pridobili zaupanje tamkajšnjega

prebivalstva in vodstva, zato se o njihovem delu in prispevku k naporom za graditev sodobnejše Etiopije etiopska vlada in sam cesar Haile Sellasie najugodnejše izražata.

Seveda je takšna pomoč samo izraz skupne, podobne politike, ki jo obe deželi zasledujeta v mednarodnih odnosih. V svojih težnjah, da bi ostali izven blokov, na samostojni poti, da bi pomagali utrditi mir in sodelovanje med narodi, sta se obe deželi nujno morali zblizati med seboj. Njuno medsebojno sodelovanje pa seveda mora temeljiti na načelih, za katera se obe državi zavzemata v mednarodnih odnosih.

Sedanji ponovni obisk predsednika Tita Etiopiji ima predvsem namen, da okrepi temelje medsebojnega prijateljstva in sodelovanja, hkrati pa še tesneje poveže skupne napore obeh dežel za zmago ideje miroljubnega sožitja v svetu. Čeprav sedanji obisk ne nosi pečata uradnega srečanja dveh državnikov, bodo vendar medsebojni razgovori tudi tokrat pomagali utrditi vezi med Etiopijo in Jugoslavijo in jih še nadalje razviti, hkrati pa bodo nedvomno pomenili nov, važen prispevek k splošnim miroljubnim naporom za razbistrevanje napetega položaja v svetu.

Martin Tomažič

v nedeljo smo zabeležili

PREŠERNOVA PROSLAVA NA BLEDU

Bled, 8. februarja — V soboto zvečer je bila tu ob 110-letnici Prešernove smrti slovesna prireditev, na kateri je nastopil blejski moški pevski zbor, recitacijska skupina blejske osnovne šole in posamezni recitatorji. Stevilnim gledalcem je najbolj ugajal nastop izvajalcev dvospeva »Železna cesta« ter zborna recitacija uvoda h »Krstu pri Savici«. Za zaključek prireditve so gledalci gledali kratek umetniški kulturni film »France Prešeren in njegova doba«. Proslavo je priredilo blejsko kulturno prosvetno društvo in šola. -jb

... IN V KAMNIKU

V petek zvečer je bila tudi v Kamniku Prešernova proslava. Po govoru so učenci kamniških osnovnih šol recitali Prešernove pesmi, nastopil je tudi trio gojencev Glasbene šole iz Kamnika, pester spored pa je zaključil orkester Glasbene šole pod vodstvom dirigenta

Rožanca s Schubertovo simfonijo v H-molu. Z.

PRVA BISERNA POROKA V KRANJU

Kranj, 8. februarja

Včeraj dopoldne je bila na Občinskem ljudskem odboru v Kranju redka slovesnost — prva biserna poroka Antona Markiča in njegove žene Marije iz Strahinja pri Naklem. Anton je star 85 let, žena pa leto dni manj. Jubilanta sta se poročila 6. februarja leta 1899 v Strahinju in živela na mali kmetiji. Anton je bil v prvi svetovni vojni leta 1915 na fronti v Kalvariji težko ranjen. Hotel je pomagati ranjenemu tovarišu in pri tem izgubil levo nogo in roko. Vrnil se je domov in kljub invalidnosti vse do svojega 80. leta opravljal na posestvu vsa težka dela.

Anton in Marija sta imela v zakonu 10 otrok, od katerih jih 8 še živi. Med Narodno-osvobodilno vojno sta oba aktivno sodelovala s partizani. -an

PREŠERNOV PEVSKI ZBOR KONCERTIRAL V CELJU

Celje, 8. februarja — Sinoči je v dvorani Narodnega doma v počastitev smrti Franceta Prešerna koncertiral Prešernov pevski zbor iz Kranja. Celjsko koncertno občinstvo, ki je ob tej priložnosti tesno zasedlo dvorano, je nagradilo kranjske pevce z viharnimi aplavzi. S.

SNG DRAMA IZ LJUBLJANE V KRANJU

Kranj, 8. februarja — Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane, ki je danes gostovalo v Prešernovem gledališču v Kranju, se prav gotovo ni nadejalo tolikšnega obiska. Obe predstavi Shakespearove komedije »Ukročena trmoglavka« sta bili razprodani. Gostovanje je bilo v počastitev Prešernove smrti. S.

SKRB ZA DELAVCA

(Nadaljevanje s 1. strani)
vanj, od katerih jih bo 200 vseživljanih letos, ostala pa leta 1960. Za uresničitev tega načrta bo letos potrebnih okrog 400 milijonov dinarjev. Iz stanovanjskega sklada bo moč dobiti le okoli 170 milijonov, ostala sredstva pa bodo morala zagotoviti podjetja. Prav tako bodo morala podjetja pomagati tudi pri ostalih komunalnih gradnjah, dograditvi Zdravstvenega doma, Sindikalnega doma, tržnice, pekarnice, kinodvorane, prodajaln, šole v Stražišču itd. Brez sodelovanja med podjetji in komuno vsega tega ne bo moč narediti. Zatorej morajo sindikati vztrajati, da bodo delovni kolektivi res dali vsaj dve tretjini razpoložljivih sredstev v te namene. »Vztrajati pa morajo že zato«, je v razpravi poudaril predsednik OSS, Andrej Verbič, »ker je s tem sleherni s katerim je sam najbolj prizadet. Potreb je precej, nešteto, za katere vsak ve. Vsak ve, da so za pridobitev novih stvari potrebna sredstva. In če to ve, se mora vsak tudi vprašati, kako dobiti ta sredstva.« Nadalje je dejal: »So ljudje, ki menijo, da hočejo sindikati s svojim stališčem ovirati razvoj industrije. Le-ti pa pri tem pozabljajo, da je danes največja ovira v industriji: družbeni standard. Gre za to, da mi izboljšamo najprej gospodarjenje, da iščemo v gospodarskih organizacijah skrite rezerve delovne sile in da proizvodnjo ne rešujemo z zaposlovanjem novih moči, ker le potem bomo lahko izgradili tudi želeni družbeni standard. Rekonstrukcijo industrije moramo omejiti, ker vsako povečanje podjetij zahteva novo delovno silo, le-ta pa stanovnjaja, komunalne gradnje, uslužnostne servise in podobno. Opravičljive so le tiste gospodarske investicije, je zaključil svoje besede, »ki so v korist delavcev.«

Ob koncu so delegati izvolili v planum ObSS Kranj 49 članov in 51 delegatov za občni zbor OSS. B. F.

naša kronika

Ob 40. letnici KPJ

V GOSTILNI PRIMOŽEK

Odbor za proslavo 40-letnice KPJ pri Občinskem komiteju ZKS za Tržič je že izdelal obširen koledar dogodkov na njihovem področju, ki so bili v zvezi z revolucionarnim gibanjem.

Zivahno revolucionarno gibanje je bilo v njihovem kotu že 1923. leta, ko so tudi v Tržiču ustanovili podružnico Nezavisne delavske stranke Jugoslavije. V tistem času je bilo več sestankov pri Pelarju, ki jih je vodil Jaka Zoraga in Albert Vergelj iz Jesenic.

V naslednjem, 1924. letu, je ostal mnogim v spominu sestanek v gostilni Primožek, kjer so počastili spomin Leninove smrti. Hkrati so govorili tudi o razpečevanju naprednega partijskega tiska in o drugih vprašanjih naprednega gibanja v tržičkem kotu.

Takih in podobnih dogodkov so vključili mnogo v skupni koledar. Delovanje komunistov je bilo v Tržiču še posebno pomembno zaradi zvez na Koroško oz. Avstrijo.

Sorazmerno s pestrimi dogodki delavskega in revolucionarnega gibanja je odbor za proslavo 40-letnice sestavil tudi bogat program prireditev. K. M.

NOVO KOMUNALNO PODJETJE V TRŽIČU

Na zadnji seji ObLO Tržič so ustanovili novo komunalno podjetje, od katerega si veliko obetajo. Novo podjetje bo imelo naloge vzdrževati in graditi ceste, kanalizacije, razsvetlavo, kakor tudi skrb okrog otroških igrišč, nasadov, kopališč in podobno. Doslej sploh ni bilo nekaterih služb in upajo, da se bo komunalna dejavnost izboljšala z združitvijo vseh sredstev in delovne sile.

RAZGIBANO DELO

IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA V RADOVLJICI

V Radovljici je bil konec preteklega leta ustanovljen Center za izobraževanje odraslih. Ta organ se je takoj temeljito lotil dela in danes že lahko z velikim prepričanjem trdimo, da je uspel s svojimi prizadevanji. Poleg tečajev za tiste odrasle, ki žele polagati privatne izpite čez 7. in 8. razred osemletnih šol je pričel te dni z delom še tečaj za tiste, ki žele polagati izpite čez 5. in 6. razred teh šol. Prav tako se je angleškemu tečaju za začetnike pridružil sedaj še podobni tečaj za nemški jezik. Zanimanje za vse te tečaje je zelo veliko, zato bo v prihodnjem letu treba organizirati še nadaljevalne tečaje za oba jezika.

Poleg teh tečajev pa bo prav v kratkem pričel z delom še poseben tečaj za člane trgovskih podjetij, ki se žele naučiti nemščine. Ta tečaj bosta organizirala Trgovinska zbornica in pa Center za izobraževanje skupaj. Namen tega tečaja bo dati slušateljem predvsem tisto znanje, ki ga posebno v razvetu turistične sezone vsakodnevno potrebujejo. N. R.

VESELI VEČER

V RADOVLJICI

V četrtek, dne 5. februarja je bil ob 20. uri v dvorani kina v Radovljici Večer domačih pesmi, pok in valčkov. Na njem so sodelovali veseli gorenjski fantje s pevčema Marico Balohovo in Slavkom Mežkom. Nastopil je tudi gorenjski šalijec Frenk. Dvorana ni bila kaj prida polna in še ti, ki so prišli, so verjetno pričakovali kaj več, kakor pa je zares nastopilo. Kljub temu pa je ta večer v Radovljici po hvaliti, saj zdravijo poslušalce in vzbude nekaj veselja do poslušanja podobnih resnejših nastopov. N. R.

NESREČE

GASILCI SO JIH REŠILI IZ STISKE

V sredo zvečer se je v rudniku »Kaoлин« v Črni pokvarila električna napeljava. Črpalke so se ustavile in voda se je pričela v rovu hitro dvigati, kmalu je segala rudarjem do kolen. Grozila je nevarnost, da se bo voda dvignila tako visoko, da ne bo mogoče popraviti električne napeljave. Kamniški gasilci so prihiteli rudarjem na pomoč, izčrpali vodo, potem pa je bilo moč popraviti tudi okvaro. Z

naš razgovor

POL URE S PREŠERNOVIMA NAGRAJENCEMA

Kulturno-prosvetno delavko LOJZKO HRASTOVO iz Olševke, ki je letos prejela ob ObLO Kranj prvo Prešernovo nagrado, smo predstavili v našem listu 2. februarja. Krivici pa bi bili, ko bi pri tem ostali. Poiščimo še drugega in tretjega nagrajenca! To sta predsednik godbe na pihala DPD »Svoboda« Kranj GASPER PUHAR in inšcenator Prešernovega gledališča v Kranju SAŠA KUMP.

POL STOLETJA PRI GODBI NA PIHALA

»Se v snu se ne bi nadejal Prešernove nagrade, je pripovedoval tovariš Gasper Puhar. »Veste — nikoli nisem svojega dela pri kranjski godbi tolikanj cenil. Prav zato me je vabilo, naj se zglašim na občinskem ljudskem odboru, toliko bolj presenetljivo.«

»Od kdaj sodelujete pri godbi?«
»Trinajst let sem bil star, ko so me zamikali lesketajoči se instrumenti. To je bilo 1910. leta v Kranju. Prihodnje leto bom slavil 50. letnico »pihanja«. Takrat so mi potisnili v roko bas-krilovko in začel sem... Prišla je 1. svetovna vojna in kranjska godba je prenehala z delom. Kdo bi se mislil na muziko v tistih časih. Po vojni pa smo se spet zbrali in pričeli z delom. Tudi na Jesenicah, kamor sem se preselil leta 1923, nisem odjegal. Pa tudi 4 leta kasneje, ko sem se spet preselil v Kranj, sem »pihal«. Posebno spodbudnih časov pa takeratne godbe niso doživljale. Lepši časi za kranjske godbenike so nastopili, potem ko smo 1933. leta ustanovili novo godbo na pihala in ji nadeli ime Kranjsko glasbeno društvo. Ta godba je potlej živela vse do

okupacije, ali pravilneje do 1942. leta. Po osvoboditvi 1945. leta pa smo se stari godbeniki spet zbrali in privlekli na dan instrumente. Prešli smo jih — bilo jih je 32. Dovolj za godbo. Sicer pa je bil tisti začetek težak. Tudi krojev nismo imeli, zato pa je bilo več volje in vere v lepšo prihodnost.«

»Od kdaj ste predsednik godbe?«
»Od 1935. leta. Začel sem se pri Kranjskem glasbenem društvu. Tako zelo sem se pobratil s skrbmi, ki so v tistih časih pestile godbo, da mi godbeniki tudi po osvoboditvi niso hoteli jemati iz rok predsedniškega »žezla«. Dela je pa dovolj — čez glavo. Organizacija... nastopi... Preveč, da bi naštevale. Prizadevam si, da bi bil skrben »očec« veliki »družini«. Za godbeni študij pa skrbim že od 1945. leta kapelnik Zdenko Motel.«

»Kako pa je z mladino v vaših vrstah?«
»Vsako leto privedimo tečaj za mlade godbenike. Tu pa začne težava. Nekateri tečajniki obupajo, drugi se potem, ko so godni za nastope, priključijo raznim zabavnim ansamblom, ostanejo pa dva ali trije, ki pomladijo godbo.«

»Do kdaj nameravate »pihati«?«
»Vidite, zdaj ste me pa spravili v zadrego. To bi morali pa mojemu naduhu vprašati, se je šegavo nasmehnil. »Pri igranju med bojo moram včasih po malem loviti sapo. Pihal pa bom, dokler mi bo duša dala.«

Potem ko sem pozhrtvovalnemu godbeniku čestital k priznanju, mi je še tole povedal: »Uspehi, ki jih dosega godba, niso moja zasluga, temveč so plod pozhrtvovalnega dela vsega kolektiva.«

PROČ OD PREŽIVELIH TRADICIJI

Naneslo je tako, da sem s tretjim nagrajencem, z inšcenatorjem Prešernovega gledališča v Kranju, Sašo Kumpom, pokramljal kar sredi ceste. Časovna stiska in mraz sta naju preganjala, da pomeneč ni bil posebno dolg.

»Visoko priznanje, ki so mi ga namenili, me zares budo preseneča. Sprva sem celo mislil, da gre za pomoto, je pripovedoval tovariš Kump. »Koliko je vredno moje delo, odkar sem se posvetil amaterski dramski dejavnosti — tu je mišljena inšcenacija in tehnična oprema odrov — se nisem razmišljal. Prizadevam pa si, da bi vnesel v amaterske dramske skupine novega duha. Naši amaterji se namreč še vedno preveč krčevito oklegajo stereotipnih realističnih scenskih okvirov (kmečka soba, salon, gozd), kar daje slehernemu dramskemu delu pečat togosti, neizvirnosti in preživelosti. Težje scene naj bi poslej predstavljali svetlobni park, s katerim je moč ob preprostih funkcionalnih scenah dosegati sijajne, vsekakor pa impresivne učinke. Ne bi bilo napake, če bi imel vsakej oder človeka, ki bi razmišljal o inšcenaciji. Menim, da ne bo težko malone v vsakem prosvetnem društvu najti človeka s širšim likovnim obzorjem in okusom. Sicer pa vsakomur rad pomagam z nasveti. — Prešernovo gledališče v Kranju pa tudi ni posebno težko najti.«

Ko bi naši amaterji s podeželskih odrov vedeli, kako prijazni in uslužbeni je inšcenator Kump, bi z veseljem potrkal na njegova vrata. Zares — nikomur ne odreče pomoči. S. Š.

Program Vodne skupnosti za Gorenjsko

REGULACIJE, MELIORACIJE, PRESKRBA Z VODO

Novo kopališče pri Rupi - Razširitev kranjskega vodovodnega omrežja
Vodovod Tržič-Kovor-Naklo in novo zajetje pri Cerkljah

Dne 20. oktobra lani je bila v Kranju ustanovljena Vodna skupnost za Gorenjsko. Vanjo je vključen ves kranjski okraj, z izjemo Cerklj z okolico, ki po svojem hidrografskem položaju spada k ljubljanski Vodni skupnosti.

Potrebe po ureditvi našega vodnega gospodarstva so ogromne in gredo v milijardne zneske, niso pa tako neposredno pereče in kritične, kot n. pr. stanovanjski problemi, zato so bili v zadnjih letih tudi vse preveč zanemarjeni.

Na ustanovnem občnem zboru Vodne skupnosti je bil izvoljen upravni in nadzorni odbor. Program dela, ki so ga takoj začeli pripravljati, v teh dneh dozoreva in upajo, da bodo letos že lahko začeli graditi nekatere najbolj potrebne objekte na gorenjskih vodotokih.

Iz razgovora z direktorjem Vodne skupnosti za Gorenjsko ing. Knificem objavljamo podatke o najvažnejših delih, ki jih imajo v načrtu.

sekundo in približno toliko tudi BPT Tržič, »Sukno« Zapuže, »Verga« Lesce in klavnice na Jesenicah, Bledu in v Radovljici — do leta 1964; do leta 1965 mora čistilne naprave urediti »Železarna Jesenice«; v zadnji skupini pa so zajeta vsa večja industrijska središča — Kranj, Tržič, Škofja Loka, Jesenice — ki morajo urediti čistilne naprave že do leta 1962. Za kranjsko industrijo na desnem bregu predvidevajo skupne čistilne naprave nekje južno od Planike, za levi breg pa pri Inteksu.

DA BODO VODE ČISTE

Zelo važna naloga Vodne skupnosti za Gorenjsko je tudi gradnja čistilnih naprav. Teh zdaj sploh ni ali pa so še močno primitivne in vode ne očistijo dovolj. Akcija je sicer šele v začetnih pripravah, vendar je Vodna uprava LRS že določila, do kdaj si morajo posamezna podjetja oskrbeti čistilne naprave. Najprej bodo prišla na vrsto podjetja »Niko« Železniki, Iskra, Inteks, Tiskanina, IBI, Ke-mična tovarna Podnart, in sicer do leta 1961; za tem »Predilnica« Škofja Loka, »Motor« Škofja Loka, Mlekarna Kranj, »Sava« Kranj,

Program dela Vodne skupnosti za Gorenjsko je zelo obširen. Dela, ki jih imajo v načrtu, pa ne bodo v veliko pomoč samo gorenjskemu gospodarstvu, ampak bodo pomembna tudi s turističnega vidika.

Pred občnim zborom Turističnega društva v Besnici

Sodelujejo naj vsi prebivalci!

Turistično društvo v Besnici se te dni pripravlja na občni zbor. Pregled lanskoletnega dela kaže, da je društvo precej napredovalo; priredilo je Turistični teden s kulturnimi in športnimi prireditvami, predvajali so razne filme in priredili predavanja o turizmu doma in po svetu. Letošnje naloge pa utegnejo biti še številnejše in težje. Predvsem bodo morali poskrbeti, da bo turizem v tem kraju še bolj zaživel. Tega ne bo težko doseči, kajti izletniki iz leta v leto raje obiskujejo ta kraj.

Letos želi društvo dograditi tudi objekt ob slapu Šumu; seveda se pri urejanju tega načrta zanaša na pomoč Okrajnega ljudskega odbora. V preteklih letih je

namreč društvo zgradilo nedaleč od slapa dva kletna prostora in napeljalo električni tok.

Tudi dokončna zgraditev kulturno-prosvetnega doma v Besnici sodi med prve naloge, ki jih bo turistično društvo pomagalo uresničevati. V zvezi s tem razmišljajo tudi o počastitvi spomina na 15-letnico požiga Jamnika. Počastitev tega jubileja bo združena hkrati s Turističnim tednom.

Ker pa vseh nalog turistično društvo ne bo moglo rešiti samo brez sodelovanja prebivalcev Besnice, želi, da bi bil občni zbor društva, ki bo 15. februarja ob 8. uri v združenem domu, polnoštevilno obiskan.

na dnevnem redu V KOMUNAH CESTE

Ko so nedavno v dvorani OLO odbor-niki govorili o predlogu letošnjega družbenega načrta, je nanesla beseda tudi na ceste. Odborniki so menili, da so nekatere nižinske ceste hudo potrebne večjih sredstev za vzdrževanje in popravila. Priporočali so, naj bi občinski ljudski odbori to ugotovitev upoštevali v letošnjih družbenih načrtih.

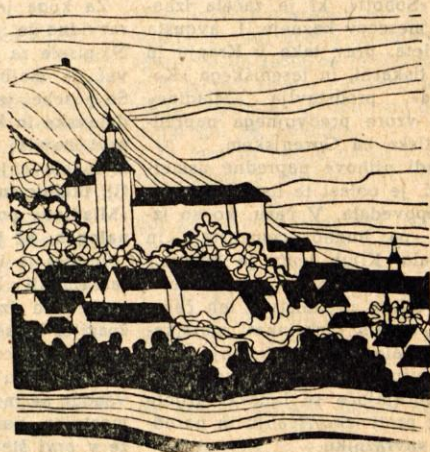
Ker je bilo že na seji OLO govora o cesti Kranj—Škofja Loka, smo pobarali predsednika škofjeloške občine tovariša Jožeta Nastrana, kako je s to rečjo.

»Cesta skozi Zabnico je res skrajno potrebna ureditve,« je povedal predsednik občine. »Vprašanje ureditve te ceste je bilo že večkrat na dnevnem redu ObLO. Toda tudi letošnji proračun ne kaže dobrih izglehov. Morda bi bilo dobro, da bi izposodili denar za popravilo ceste iz gozdnega sklada in ga v poznejših letih vračali. Gre za to, da bi na tak način dobili sredstva za ureditev tistih cest v ravnini, ki so mnogo bolj koristna in po-

trebna skupnosti kot marsikatera gozdna cesta. Potrebne so tudi gozdne ceste. Ne bi smeli ovirati del na tistih cestah, ki so neobhodna za normalno eksploatacijo gozdov in za njihovo pravilno vzdrževanje. Stvar je treba dobro pregledati in primerjati potrebe in koristi s širšega splošnega družbenega vidika. Gotovo je, da so ceste v dolinah, kot je zlasti cesta skozi Zabnico, zelo prometna in slaba in jih bo na nek način treba popraviti.

Predsednik Nastran je omenil, da imajo letos v programu tudi obnovo ceste Škofja Loka—Gorenja vas. Tudi ta je hudo slaba in prometna. Dogovorjeni so že z okrajnimi in republičnimi organi, da bi to cesto s skupnimi močmi že letos uredili. Prebivalci Poljanske doline že več let to zahtevajo.

Na dnevnem redu v komunah je ob razpravah o letošnjih družbenih planih še kopica drugih aktualnih nalog. Predvsem bodo težave pri vsklajevanju velikih

gradbenih potreb z zmogljivostmi gradbenih podjetij.

V škofjeloški občini, kot je povedal tov. Nastran, niso niti letošnje investicije tako velike, da bi bile potrebne posebne organizacijske oblike pri investicijski službi. Precej pa so si obetali od Zavoda za stanovanjsko gradnjo, ki so ga nedavno ustanovili. Nimajo ustreznega osebjaja, ki bi zavod vodilo. Celo mesto direktorja tega zavoda je še zmeraj nezasedeno in je tako tudi upanje na uspeh dokaj zmanjšano. Kaže, da bo to osnovni problem v industrijsko razvitejših občinah, kot v Kranju in na Jesenicah.

K. M.

Preplah na Gorenjskem...

Sobota, 31. januarja 1959...

Dan, ki je po pomembnosti presegel najimenitnejše dogodke v zgodovini človeštva.

Nekje na Gorenjskem...

Natanko ob 21.30 po srednjeevropskem času je sredi nočne jasnine, posute z zvezdnim prahom, zasijala nova zvezda. Srebrna, z močnim slepečim sijajem... Večja od ostalih. In še je naraščala... Osupljivo hitro naraščala. Že je bila večja od Lune... Pazite, varujte oči!

Slepeč blisk je razparal nočno nebo in tam nekje za prostornimi gozdovi Jelo-vice je votlo zagrmelo. Kmečki domovi so se stresli v temeljih. Ljudje so se zdržnili.

Potres!

Ure so se ustavile. Kazalci so obtičali na 21.31. Luči so ugasnile.

Potem mir...

Ob 21.59 je sosedov Pepe — saj ga poznate — (v levem brku ima tri dlake več kot v desnem) ves nor pribeljal iz hleva v hišo in se zabil pod peč. Nekaj je pripovedoval, glasu pa ni spravil iz sebe. Le proti oknu mu je uhajal kazalec desnice.

Ljudje so pogledali venkaj in smrtna grozaja jih je popadla...

Sredi dvorišča je motovilil grozanski srebrno lesketajoč se stvor. Tako je bil velik, da je z glavo klatil po strešnih žlebovih. In oči... Iz njih so žvignili zeleni snopi svetlobe...

Nekako ob istem času so se neznane srebrne pošasti pojavile tudi po drugih krajih Gorenjske, zlasti okrog Kranja. Splošen preplah. Ljudje so bežali in se v paničnem strahu umikali v hiše.

»Kdo so te pošasti in od kod prihajajo?« so se spraševali.

»Saj, to je tisto! Od kod?« je tudi mene hudo zaskrbelo in podzavestno se mi je utrnila misel na vseмирske pošasti iz Wellsovih fantastičnih romanov.

Popadla me je poklicna vnema novinarja.

»Poslovi se od žene in otroka!« sem dejal fotoreporterju. »Nič se ne vé, kam naju vodi danes pot. Morda se vrneva, ali pa...«

S tesnobo v srcih sva se z ramo ob rami pomikala proti Stražišču. Tamkaj so bojdá pred petimi minutami videli srebrno pošast z zelenim ognjem v očeh. Kako grozno!

Prispela sva v Stražišče in zavila krog ogla. Grôza nama je zdajci udarila v kosti in kri nama je v trenutku zledenela v žilah.

Stala sva tik pred pošastjo. Izgubila sva občutek za čas in trezno presojo. V kolenih sva začela klecati in noge so silile nazaj.

Nemo smo se ogledovali morda minuto, dve. Ne vem. Videti je bilo, da kovinski nestvor ne kaže kakšne posebne sovražnosti.

Srce, ki je po prvem strahu spet začelo udarjati, je znova obtičalo. Pošast se je premaknila za korak, dva. Kovinska roka se je dvigala proti meni. Hotel sem zavpiti. Glas mi je obtičal v grlu. Kovinski prsti so sunkovito zdrseli po obleki, otipali klobuk in se dotaknili mojega lica. Leden srh mi je spreletel telo.

Čudni glasovi so prihajali iz kovinskega trupa, ko je otipaval »fleš« pri fotoaparatu mojega spremljevalca.

»Tu-tu-tu-tu!«

Tako nekako kot pri radijskem sprejemniku. Zdrznil sem se in prisluhnil glasovom.

Njega dni sem bil vojak in tam so me naučili Morsejevo abecedo. Začel sem loviti črke in zlogovate.

»Do-ber ve-čer, zem-lja-na! Ne boj-ta se!«

Od presenečenja sem oživel. Takoj sem

začel s prstom udarjati po kovinskem trupu.

»Tok-tok-tok! Dobrodošli na Zemlji! Od kod prihajate!«

In spet...

»Tu-tutu — tup... Z Marsa.«

Kar zavrtelo se mi je v glavi. Mrzlično sem potegnil iz žepa beležnico in začel pisati... vpraševati... pisati. Vmes pa je fotoreporter pobilskaval s svojo foto-bliskavico.

Senzacija vesoljstva.

»Kako ste dosegli Zemljo?«

»S kozmično raketo.«

»Koliko časa ste potrebovali za pot?«

»Šest ur s postankom na Mesecu.«

»Ste prišli z raketo sam ali vas je več?«

»V vsaki raketi nas je sedem, raket, ki so dospale na Zemljo, je pa tudi sedem.«

»Čemu prav sedem?«

»Ker je sedem srečna številka.«

(Ste videli? Tudi na Marsu se razumejo na babjevernosti!)

»Kakšna energija poganja vaše rakete? Gotovo atomska?«

Iz kovinskega trupa so se jeli trgati čudni glasovi. Razumel sem jih kot smeh.

»Kaj bi počeli z atomsko energijo? To je zastarela stvar. Zavrgli smo jo pred 3.000 leti.«

?!

»Naše rakete poganjamo s pomija-mi...«

?!

»Kakšni so vaši prvi vtisi?«

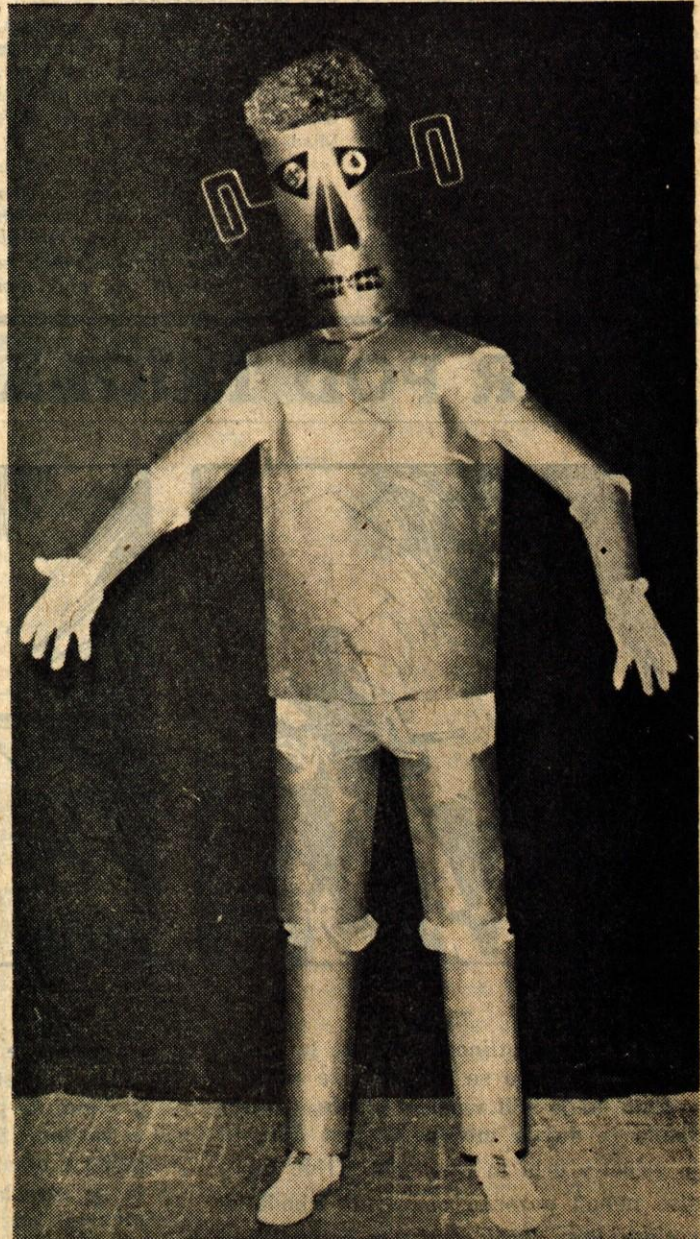
»Prvo, kar sem opazil, je to, da sta na Zemlji de vrsti ljudi. Čemu služijo eno in drugo bogo, že razvozljal. Posebno pri-pravno se mi ne zdi.«

— — —

Potem se je prijazna pošast z Marsa opravičila in odhitela na pustno raganje v dom stražiškega Partizana.

Saj je vendar Pust!

S. S.

Ob
pomembni
obletnici

Mladina

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
KRANJ, STRUŽEVO 57
ČERKOVNI RAČUNŠTEV. 17.254
ROKOPISI SE NE VRAČAJO

LIST ZA SLOVENSKO MLADINO

Leto I. Kranj, 11. februarja 1957 Štev. 1.

Mladina hoče življenja!

Cena Din 1:50

IZHAJA MESEČNO DVAKRAT
PREDPLAČILO POŠTEVILKAM
POLETNO Din 12:—
CELOLETNO Din 24:—

22 let revolucionarne besede

V februarju 1937. leta je začela izhajati »Mladina«

V sredo, 11. februarja, bo minilo 22. let, kar je tiskarna »Sava« v Kranju sedanja tiskarna CP Gorenjski tisk, začela izdajati list za slovensko mladino »Mladina«.

»Mladina« je bila glasilo vse napredne slovenske mladine, ki se je zavedala socialne bede in brezličnosti takratnega kapitalističnega izkoriščanja, hkrati pa nevarnosti, ki je grozila vsem jugoslovanskim narodom od naraščajoče moči fašizma in nacional-socializma.

Ob »Soboti«, ki je začela izhajati 5 mesecev kasneje, 1. avgusta 1937. leta, prav tako v Kranju in v isti tiskarni, in jeseniškega »Kovinarja«, predstavlja »Mladina« svetle vzore predvojnega naprednega tiska na Gorenjskem.

Zaradi njihove napredne usmerjenosti, je oblast te liste kaj kmalu prepovedala. V času, ko so izhajali pa budno cenzurirala in nadzirala. Kljub temu je komunistični partiji in SKOJ, katerih člani so bili v uredništvih teh časopisov, uspelo razkrinkati marsikatero socialno krivico tedanje dobe in mobilizirati ljudi v okviru takrat porajajoče se ljudske fronte za boj proti izkoriščanju in narodnemu sovražniku.

Ze v prvi številki je »Mladina« objavila svoj program. V njem piše med drugim tudi tole:

»Kakšne izgleda vidi vsa ta (današnja op. ur.) mladina? Težko, pretežno se zdi življenje mnogim mladim ljudem, kot da smo odveč na svetu, ne v produkciji, ne v javnem in kulturnem življenju nimamo mesta. Del mladine izgublja tla pod nogami in gre v propast: obupava nad življenjem in svojo močjo, ali pa se demoralizira. Samomorilci mladih ljudi so danes vsakdanja stvar. Revni in bogati, bolni in zdravi si jemljejo življenja na vse načine. Se huja pa je slika pokvarjenosti in bede. Imena Govedič in Adler, ki sta postala morilca, ali Marič iz Novoga Sada, ki je v bedi prodal del telesa nam kažejo le košček tragedije. Premalo je, samo ugotoviti v takem slučaju, kje in kako se je zgodilo. Treba je iskati globljih vzrokov...«

Vloga »MLADINE« je da mladino uči, da jo zbira in kaže pot. Napisati hoče odlomke stvarnega življenja in vsej mladini od kraja nuditi priliko, da nastopa za svoje kulturne, socialne in narodne potrebe.

Za koga je pisala »Mladina« je razvidno že iz njenih prvih števil. Ni pisala za presite bogatine, marveč za majhne, izkoriščane ljudi. Se posebej je skrbela za povezavo delavske in kmečke mladine. Ze v prvi številki je uredništvo pozvalo k sodelovanju »vse fante iz kmetij, talnic in šol, da s pisanjem v »Mladino« pomagajo pri potrebnih nalogah, ki jih list ima.«

In list je imel predvsem nalogo razkrinkati licemerstvo izkoriščevalcev in izdajstvo domače buržoazije, ki se je že tedaj na moč vdinjala tuju. »Kljub temu, da so pri nas tuji največji gospodje, se vendar ne more reči, da nismo samostojen narod,« piše »Mladina« že v prvi številki v članku »O našem narodu«. Potem nadaljuje: »Slovenska mladina se vedno bolj zaveda, da ona spada k narodni skupnosti, še več, da je ona poklicana voditi borbo celega naroda. Ima pa vedno pred očmi, da je slovenski narod, narod kmetov in delavcev, da je slovenski nacionalizem samo takrat slovenski, kadar se bori za zahteve slovenskih kmetov in delavcev. Ne maramo nacionalizma, ki ne pusti živeti drugim narodom, kot to dela fašizem našim bratom v Italiji. Tudi ne maramo nacionalizma, ki govori o nacionalnih potrebah itd. pa misli samo na bogatine, kmetom in delavcem pa jemlje vse, najbolj pa kruh in pravico, kot se godi v Nemčiji.«

Nekoliko zavito, a vendar dovolj jasno povedano! Kako je živila tedaj mladina, predvsem delavska in vajenci, se najbolje vidi iz dopisa »Pek piše«, ki je bil objavljen v drugi številki lista, ki je izšla 25. februarja 1937. Mlad pek piše:

»Prvo polovico svojega učenja sem bil le za raznašalca kruha in obenem za blapca. Vstajal sem ob štirih, da sem pomagal mojstru pri peči. Prehodil sem vsak dan

30 do 40 km s težkim košem, polnim kruha, na ramah. Ko sem po dvanajstih urah svojega romanja prišel domov, so me že na pragu čakali in zmerjali, če nisem mogel prodati vsega kruha... Nazadnje so me še napodili žagat drva. Tako sem delal vsak dan po 16 ur.«

Tako se vrsti zgodba za zgodbo. Druga drugi je podobna. Vsaka odraža trpljenje človeka, mladeniča, dekleta. Vsaka budi odpor do izkoriščanja in izkoriščevalcev.

Razen o domačih problemih, se je »Mladina« razpisala tudi o problemih po svetu. Seznanjala je bralce z življenjem drugod po svetu. Z bojem španskega naroda, ki ga je prav tedaj bil proti fašistični falangi itd.

Tudi iz »Sobote« in »Kovinarja« bi lahko navedli kopico podobnih člankov in dopisov. Jeseniški »Kovinar« je nekaj časa veljal celo kot osrednje glasilo KP za Slovenijo. Vsekakor bi kazalo to še posebej natančneje obdelati.

Naj navedemo samo nekaj značilnih zapisov iz kranjske »Sobote«. Kažejo na položaj kranjskega delavstva, predvsem tekstilnega, v tedanjem obdobju. Značilen primer, ki ga je objavila »Sobota«, je primer nekega direktorja tekstilnega podjetja, ki si je vedno pustil zavezovati čevlje od delavk. Precej prahu je dvignil tudi proces zoper nekega tujega strokovnjaka Flegra, o katerem se je »Sobota« precej razpisala. Flegr je namreč nekega delavca fizično napadel in ga pri tem teže poškodoval.

»Seveda ni ostalo pri psovkah! Ta človek (Flegr op. ur.), se je celo toliko skorajžil in zabrisal pri statvi zaposlenemu delavcu v hrbet kos železa, tako da se je delavec zgrudil na tla...«

Sodišče je g. Flegra seveda milostno sodilo in »Sobota« je protestirala. Seveda zamlan!

Zanimiv je tudi sestavek iz 2. številke II. letnika od 15. januarja 1938. leta. Kaže vso bedo na naši vasi v obdobju intenzivnega razrednega razmejevanja. V sestavku »Kmečki dolgovci« je med drugim napisano tudi tole:

»Po novem pregledu je stanje kmečkih dolgov naslednje: v celi državi 4098 denarnih zavodov, 651.845 kmečkih dolžnikov, z dolgom 2.746.900.000 dinarjev. V Sloveniji 509 denarnih zavodov 47 tisoč 863 kmečkih dolžnikov z dolgom 479.600.000 dinarjev.

Nadaljnje izterjatve prvega obdobja se skuša doseči sedaj že tudi eksekutivnim potom (z rubežnijo).«

To je nekaj odlomkov, nekaj bežnih vtisov, ki jih človek dobi, ko lista predvojni tisk, ki je izhajal na Gorenjskem. Dovolj, da se nehoti spomni mnogih takih trenutkov iz preteklosti. Dovolj, da zve in doživi drobec tiste svetle borbe, ki so je napredne sile pod vodstvom KPJ bile za današnji dan.

ABC

Ogorčenje v Podbrezjah

»V razpravi je nastalo ogorčenje, da se dopušča na odgovorne položaje take ljudi, ki...«

Tako je med drugim zabeleženo v zapisniku nedavnega občnega zbora Zveze borcev v Podbrezjah. Bilo je v resnici »živahno« na tem zboru, kajti po mizi so padale plete in slišati je bilo hude, ostre besede.

Voditelj zbora so bili v nemali zadregi. Verjetno so šli na najprimernejšo, pomirjevalno pot in z odobritvijo ostalih vnesli v zapisnik sklep, naj se pismeno prijavijo in podpišejo vsi tisti, ki imajo kaj proti.

Sodeč po naslednjem sklepu je ogorčenje oziroma nezadovoljstvo v organizaciji v zadnjem času prišlo že tako daleč, da so posamezni člani odstopali iz organizacije. Sklep namreč glasi: naj se znova vključi v organizacijo ZB vse one, ki so zaradi takšnih in podobnih primerov izstopili iz članstva in se pasivno drže.

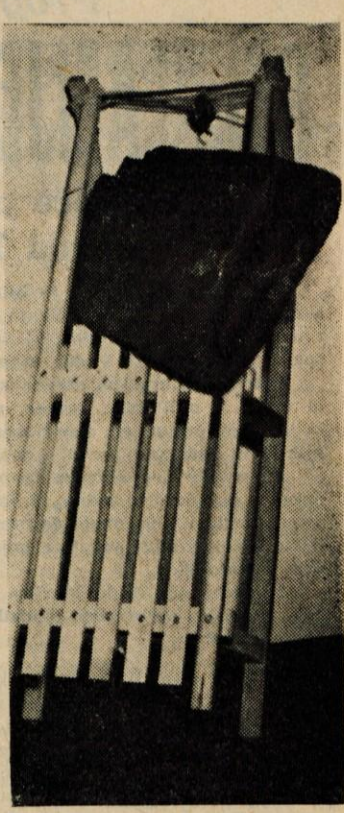
Podbrezje je lepa vasica, ki pa ima polno težav in problemov kot povsod. O tem ljudje mnogo govorijo in skušajo najti rešitve. Tudi Zveza borcev ima polne roke dela. Zlasti letos, ko jih čakajo tolike naloge v zvezi s 40-letnico KPJ.

Toda ogorčenje je na občnem zboru zameglilo vse ostalo. Delo in problemi so bili potisnjeni v ozadje. Največ govora je namreč bilo o nepravilnostih enega človeka in krivici, ki jo le-ta povzroča drugim. Skratka — osebnosti v središču pozornosti.

Zanimalo nas je to. Mahnili smo jo v Podbrezje in govorili z ljud-

Zadnji dnevi minevajo in že bo na vrsti tradicionalno nagradno žrebanje naročnikov »Glasu Gorenjske«. Pohitite, še imate čas, da se udeležite žrebanja. Vplačajte vsaj polletno naročnino — 300 dinarjev. Morda boste prav vi tisti, ki boste imeli srečo pri žrebanju in boste za dobiček dobili 3 metre blaga za hubertus ali sani (na sliki). Prvi dobiček je darovala tekstilna tovarna »Sukno« - Zapuže pri Begunjah, drugo pa »Oprema« Kranj, trgovina z železnino, kolesi, gospodinjskimi in športnimi potrebščinami, steklom, porcelanom in keramiko. »Sukno« je priznan proizvajalec specialnih tkanin kot so loden, hubertusi, športne in ostale odeje, flanele, kamgarn ter ostale tkanine za obleke in plašče iz mikane volnene preje.

Razen teh, je še veliko števil bogatih dobičkov! Zato pohitite in se takoj naročite na »Glas Gorenjske!« Uprava

mi, s prizadetimi in z onimi, ki to ogorčenje povzročajo.

Kamenje leti na starejšega moža. Očitajo mu dezerterstvo, zlorabo ob uveljavljanju službenih let iz NOB, nepravilnost do posameznih vaščanov in celo pretepaštvo po gostilnah itd.

»Mislim sem že, da bi tožil za take besede,« je dejal prizadeti možak ob razgovoru. Toda, kot pravil, se je vzdržal, ker mu je tožarenje skrajno odvratno. Priporočeval je o tistem večeru ob prehodu čez Savo s partizani in kako je stvar tekla do konca vojne. Nič posebnega. Res, nič revolucionarnega in pogumnega, toda niti izrazito nasprotnega.

Največ smo pričakovali od drugih, od izjav prizadetih članov ZB, od tistih, ki so izstopili iz članstva, oziroma tistih, ki se zaradi teh primerov pasivno drže.

Pot je vodila v Podtabor, Podnart, nazaj v Podbrezje in... Se ni bilo končano. Se naj bi obiskali onega, ki se bo vrnil z dela iz jeseniške železarne, onega, ki bo prišel iz hoste, onega, ki se vrne z vlakom...

Vendar, ni bilo velikih obetov. Naprej od prvega razgovora se ni bistveno premaknilo. Zvedeli smo tole:

»Je on (beseda je bila o »obtoženem« možaku) član ZB?«

»Ni, saj tega ni zaslužil!«

»Kako, da ste o njem razpravljali na občnem zboru ZB?«

»Ker si je z dvomljivimi izjavami dobil priznana službena leta iz NOB, kar ni zaslužil.«

»Kaj sodite o njegovi pristranosti?«

»Mislim, da bo marsikaj držalo. Jaz sem se čutil že prizadetega in mislim, da on res ni do vseh enak.« Zasneno pot so nam zaprli prihajajoči vozniki. Dva možaka sta izstopila iz praznih vozov. Tudi onadva sta med prizadetimi. Zapletli smo se v razgovor. Doma imata manjše kmetije. Toda kruha ni dovolj za vse. Zaslužiti morata še s prevozi lesa. Tamkajšnji vaščani so zmeraj živeli od »hoste«.

»Res je tako, tako kot so povedali na zboru.«

Vendar, konkretnih primerov malo. Razen ene izjave, da je baže »obtoženik« možak Podbrezjanom škodožen.

Poldan je bila ura in mrzlota se je začela skrivati za osončnimi zidovi in plotovi. Obzidje na Taboru je bilo v zasneženem ogrinjalu z visokimi smrekami dokaj privlačno. Bi šli tja pogledat slike o turških napadih? Zal, ni časa. Morda drugič.

»Kaj smo ugotovili?« Tako je bilo tiho vprašanje, ki se mi je porodilo nekje v meni, ko smo odhajali iz Podbrezj. Odgovora res ni. Toda mar naj iščem med tožili in obtoženim neporečeno mejo absolutne resnice in pravice? Težko bi bilo. Morda ima ogorčenje delno osnovo. Se več pa je verjetno pretiravanje in užaljenosti zaradi osebnih koristi posameznikov. Rešitev bodo prav gotovo našle same organizacije v vasi. Gre za pravilno ocenjevanje morebitnih nepravilnosti in reševanje le-teh, ki nikakor ne bi smele zamegliti glavnih vprašanj na vasi.

K. Makuc

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

73

Dim je silil v votlino in postalo je vroče. Fantje v njej so se skorajda že zadušili v dimu, ki je silil v oči in pljuča. Goreča slama je dajala močan in gost dim, ki je grizel v grlu in slepil oči. Kljub temu niso nehali pozorno opazovati izhoda iz votline. Res: skozi gosti dim so zagledali policista, ki se je z veliko mino v roki pojavil pred vhodom.

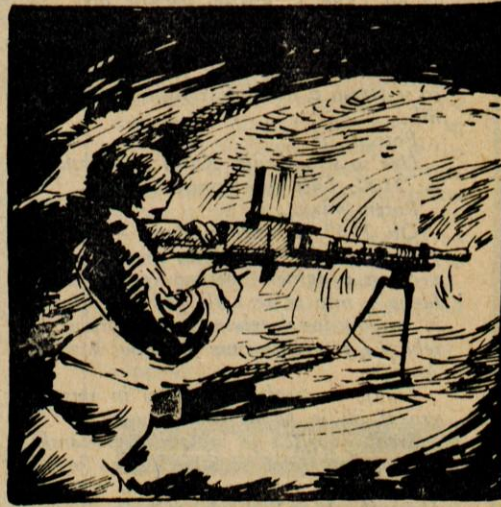
74

V votlini je zagrmelo več strelav hkrati — in policist je v velikem loku odletel v globino, še preden je utegnil vreči mino v votlino. Skoraj v istem hipu, ko je policist omahnil, je močno zagrmelo, da se je stresla pečina in je stoterno odmevalo od savskih bregov: mina je eksplodirala, raztrgala policista in odnesla gorečo slamo izpred izhoda iz luknje.

75

Spet je bil nekaj časa mir — toda partizani so vedeli, da Nemci pripravljajo nekaj novega. Ni bilo treba dolgo čakati: na nasprotnem bregu se je pojavil top, okoli njega pa gruča vojakov, ki so pripravljali top za boj. »Od tamle bodo pa mnogo bolje merili kot so lahko zjutraj s proge!« je dejal Zupanc. Res je bilo. Ta top bi jim lahko pošteno zagodel.

76

Mitraljezec Stane je gledal Nemce, ki so se motovlili okoli topa. »Kaj misliš, koliko je do njih?« je dejal. »Več kot tristo metrov ni,« je hitro ocenil Jaka; vsi so takoj uganili, kaj Stanko namerava. On pa se je vlegel za svojo strojnico in skrbno, skrbno nameril. Potem so spet zagrmeli strojnični rafali v votlini — in dva Nemca sta omahnila v krvi.

šport - šport - šport - šport - šport

Široka akcija za gradnjo športnih objektov

HOKEJ NA LEDU

JESENIČANI SPET ZMAGALI

Jesenice, 8. februarja — Sinoči je bila na Jesenicah prvenstvena hokejska tekma med HK Jesenice in HK Partizan iz Beograda, v kateri so spet zmagali domačini z rezultatom 5:1 (0:0, 4:1, 1:0). Streli: Valentar 2 ter Felc, Vidmar in Tišler po enega za Jesenice, za goste pa je dosegel častni gol Holbus. Pred okoli 3000 gledalci sta vodila srečanje zelo dobro Gorše iz Ljubljane in Kerkoš iz Celja.

Za srečanje je med domačini vladalo veliko zanimanje, predvsem zato, ker so Jeseničani nastopili utrjeni zaradi turneje v inozemstvu in ker v njihovih vrstah ni nastopilo nekaj najboljših igralcev. Utrujenost domačinov je bila vidna že v prvi tretjini igre, ko sta bili moštvi povsem enakovredni in do zadetka sploh ni prišlo. V drugi tretjini pa so domačini premagali utrjenost in že v prvi minuti po Felcu prešli v vodstvo. Igra je postajala vse bolj živahna in tudi gostje so dobro zaigrali. Kljub temu pa je Valentarju v 7. minuti uspelo ponovno prenesti vratarja gostov in doseči drugi gol za Jesenice.

Za tem so gostje prešli v nevaren napad in končno je v 10. minuti uspelo Holbusu doseči častni gol za goste iz Beograda. Nato so spet prevzeli pobudo domačini in napadalec Valentar ter Vidmar sta v 15. oziroma 19. minuti spet zadel v črno. Zadnja tretjina je bila mirnejša in je šele proti koncu postala borbeno. V 7. minuti je mlademu Tišlerju vendarle uspelo še enkrat zatresti mrežo gostov.

JESENICE : ZAGREB 13:2
(3:0, 6:0, 4:2)

EVROPSKO PRVENSTVO V KEGLJANJU NA LEDU

Jesenice, 8. februarja — Včeraj se je na Jesenicah začel prvi del tekmovanja za evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu. Na tem prvenstvu je sodelovalo 76 tekmovalcev iz Avstrije, Z. Nemčije, Italije, Švice in Jugoslavije. Najprej je bilo tekmovanje posameznikov v metu na cilj, kjer je osvojil prvo mesto Avstrijec Haringer z 39 točkami pred Fischerjem z istim številom točk. Najboljši Jugoslovčan se je uvrstil na 5. mesto s 33 točkami.

Drugi del tekmovanja pa je bil danes na Bledu. Domačini so imeli precej posla, da so lahko usposobili ledeno ploščo na jezeru za tekmovanje. Najprej je bilo tekmovanje v metih na daljavo. Prvo mesto je osvojil v splošnem razredu Hoerl (Avstr.) s 161,18 m, medtem ko se je Jugoslovčan Klinar z Jesenic z metom 118,25 m uvrstil na 6. mesto; v starostnem razredu pa je zmagal Steiner (Avstr.) s 120,83 m. Na Bledu je bilo končano tudi tekmovanje ekip, ki so se zvrstile takole: Avstrija (Weizklam) 28, Nemčija (Grenzland) 26, Jugoslavija IV (Jesenice) 24 točk itd.; končni vrstni red reprezentanc pa je naslednji: Avstrija 2509, Nemčija 2453, Jugoslavija 2044, Italija 1652 in Švica 923 točk.

KEGLJANJE KRAJSKA GORA PRESENETILA

Kranj, 8. februarja — Na kegljišču Triglava je bilo včeraj in danes 2. kolo moške republiške lige v kegljanju. Včeraj sta nastopili ekipi Ljubljane in Kranjske gore, danes pa Gradis in Beton iz Celja. Rezultati: Kranjska gora 6414, Ljubljana 6411, Gradis 6319 in Beton 6304. L. S.

posameznih športov pa bi skrbelo posebne komisije. S tem bi bilo tudi poslovanje v vseh športih lažje in enostavnejše. Najboljši primer za to je nekdanje delo v DPD »Svoboda« in današnje. Tudi v delavsko-prosvetnih društvih so bili nekdanj posebnimi organi vodstev za dramske sekcije, lutkovne, pevске, likovne in druge sekcije in še posebna vodstva »Svoboda«, medtem ko sedaj obstajajo pri Okraju in po občinah le svet in sosveti delavsko-prosvetnih društev. Razumljivo, da je ta reorganizacija zahtevala v prosvetnih društvih kratkotrajno mrtvilo, zato pa je delo sedaj toliko bolj razgibano in uspešno. Vsekakor bi podobna reorganizacija tudi v športni dejavnosti prinesla zaželene rezultate. FaBo

NAMIZNI TENIS

SKROMNA UDELEŽBA

Kranj, 8. februarja — Na drugem republiškem turnirju za moške in ženske, ki je bil v soboto in nedeljo v Kranju v izvedbi domačega NTK Triglav, je bila udeležba bolj skromna, sicer ne toliko po številu in kvaliteti nastopajočih, kakor po številu sodelujočih klubov. Najštevilnejša je bila ekipa domačinov, ki pa je nastopila oslabiljena, ker je Plutova po prvi odigrani igri obolela.

O posameznih disciplinah bi lahko rekli naslednje. Pri moških kaže, da Triglav nima več težkega dela z Odredom, nikakor pa ne more premagati Ljubljane. V soboto je dobil Teran vse tri igre, pri tem pa se je tudi končalo. Pri ženskah je druga ekipa Triglava tesno zgubila z Odredom 3:2, Ljubljana pa je v finalu brez borbe dobila proti prvemu moštvu domačink, ker Plutova ni mogla igrati.

Najbolj zanimivo je bilo tekmovanje moški A. Le šest nosilcev skupin je prišlo med prvih osem. Zajca je odpravil Frelih II (Mladost, Kranj) s 3:1, Marušiča pa Žezlina, ki bi nato kmalu premagal v polfinalu tudi Kerna. Kaže, da bo morda Žezlina postal tretji mož članske ekipe Triglava, katerega že dlje pogreša.

Ob odsotnosti Plutove je Lampretova prišla v finale pri članicah, kar je zanj lep uspeh, saj je izločila Knapovo s 3:0. Rezultati: moški ekipno (8) — Ljubljana : Triglav 5:3; ženske ekipno (6) — Ljubljana : Triglav I 3:0 w.o.; moški A (33) — Teran : Kern 3:1; moški B (26) — Tigerman : Kovačič 2:0; članice (14) — Trampuž : Lampret 3:0; moške dvojice (10) — Teran-Tomc proti Kern-Zajc 2:0; ženske dvojice — Trampuž-Horvat : Erath-Crešnjevec 2:0 in mešane dvojice — Trampuž-Kern : Lampret-Tomc 2:0. S. R.

ROKOMET

SLAB ZAČETEK

Kranj, 8. februarja — Na igrišču Triglava je bila danes popoldne odigrana prva tekma v letošnjem letu, in sicer med garnizonom JLA Kranj ter domačim Triglavom. Zmagal je Triglav z rezultatom 5:1 (3:1). Žal pa je že v prvi tekmi prišlo do nešportnih izpadov, zaradi česar je moral najprej zapustiti igrišče Brezar I (Triglav), deset minut pred koncem pa je moral sodnik Pišek srečanje prekiniti zaradi medsebojnega fizičnega obračunavanja igralcev. — Za Triglav so bili uspešni Mihelič 3, Brezar I in Manič 1, za nasprotnika pa je dosegel častni gol Draškovič. M. Z.

Novoustanovljeno podjetje

»KOMUNALNO PODJETJE TRŽIČ«
(prej Podjetje za gradnjo in remont Tržič)

Išče delavce in nameščence za naslednja delovna mesta:

1. gradbenega tehnika ali gradbenega delovodjo — z večletno prakso
2. visokokvalificiranega ali kvalificiranega električarja za samostojna dela na cestni razsvetljavi
3. grobarja za pokopališča na območju občine Tržič
4. blagovnega knjigovodjo in fakturista z vsaj 3-letno prakso.

Službo lahko nastopijo takoj. Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. Prošnje sprejema delavski svet podjetja, Tržič, Trg Svobode 3.

MALI OGLASI

Prodajam enostanovanjsko hišo. Naslov v ogl. odd. 2240. Obveščam, da sem odprl odvetniško pisarno v Radovljici — Kajuhova 4. Odvetnik: France Galičič. 2454. Sanke kupite najugodnejše pri kolarju Dolencu, Stražišče, poleg gasilskega doma. 2461. Prodajam zelo dober strošek za pobiranje zank. Cena 45.000 din. Ogled iz prijaznosti v lokalu Titov trg 24, Kranj. 2462. Prodajam odlično italijansko športno kolo. Huje 9, Kranj. 2463.

Kupim dobro ohranjeno kuhinjsko opremo za trodelno gredenco. Naslov v ogl. odd. 2464.

Starejšo žensko, lahko upokojenko za Koper, rabi družina s 3 otroci. Nastop možen takoj. — Naslov v oglašnem oddelku pod »Materinski čuti«. 2465.

Obratna ambulanta »Sava« v Kranju išče samsko sobo za svojo uslužbenko v Kranju ali okolici. Ponudbe pošljite na Obratna ambulanta »Sava« Kranj. 2466.

Perico za pranje, likanje in kranje perila, po možnosti s šivalnim strojem, išče mlad samski nameščenec, po možnosti v centru mesta. Ponudbe oddati v oglašni oddelku pod »Vestna in skrbna«. 2467.

Dam nagrado za enosobno stanovanje v okolici Kranja. Naslov v oglašnem oddelku. 2468.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 9. FEBRUARJA

8.30 Iz filmov in glasbenih revij
9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja
9.20 Poje moški zbor »France Prešeren« iz Kranja pod vodstvom Petra Liparja
10.30 S popevkami po Evropi
11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo Tone Seliškar: Indijanci in gusarji
12.15 Kmetijski nasveti — Marica Šuc: Kako pospešuje gospodinjstvo občinski center v Konjicah
12.45 Bedrich Smetana: Blanik, simfonična pesnitev iz cikla »Moja domovina«
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Za Prešernovo podobo
14.35 Nekaj skladb za violino in klavir
15.40 Listi iz domače književnosti — Vladimir Kavčič: Kdor se vrne sam
16.00 V svetu opernih melodij
17.10 Popevka tega tedna
18.30 Športni tednik
20.35 Kulturna tribuna — Erich Koš: O satiri
20.55 Lucijan Marija Škerjanc: Sonetni venec

TOREK, 10. FEBRUARJA

8.05 Trije odlomki iz Poličeve opere »Deseti brat«
8.40 Potopisi in spomini Rodoljub Čolakovič: Hiša solza — III. Revija zabavnih melodij in popevk
10.45 Za dom in žene
11.30 Oddaja za otroke: a) Danes je pustil b) Pojte z nami, otroci!
12.15 Kmečka univerza — Dr. Janez Batis: Bolezni vimeina in mlečarska proizvodnja
12.45 Odlomki iz opere Ermanna Wolfa Ferrarja »Stirje grobljani«
13.30 Vaški kvintet z Reziko in Sonjo
14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
15.40 Humoreska tega tedna
18.00 Družinski pogovori
18.45 Domače aktualnosti
20.30 Pustne zdrake

SREDA, 11. FEBRUARJA

8.05 Poje učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« pod vodstvom Jožeta Gregorčiča
9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
10.10 Z evropskimi plesnimi orkestri
12.15 Kmetijski nasveti — Dr. Nežka Snoj: Razkuževanje sadja
13.30 Poje zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec«
15.40 Novosti na knjižni polici Stefan Zweig: Včerajšnji svet

Oddam opremljeno sobo v Kranju. Ponudbe oddati v ogl. odd. pod »Februar«. 2469.

Zdravnici dr. Karli Grebenšek se iskreno zahvaljujemo za uspešno operacijo naše mame in za vso njeno požrtvovalnost. Obenem lepa hvala vsemu stremnemu osebju za skrbno nego. — Subičevi. 2470.

Uprava otroškega okrevališča »Staneta Zagarja« v Podlublju nad Tržičem bo dne 16. februarja 1959 prodala konja z vprego. Interesenti lahko pogledajo konja in ostalo vsak dan v Podlublju. Prednost nakupa imajo državne ustanove in podjetja. 2471.

OBJAVE

OBJAVA

Zavod za izobraževanje odraslih Jesenice sporoča vsem interesentom za večerno osemletko, da bo pričetek prvega in drugega tečaja dne 10. marca 1959. V prvi tečaj se lahko vpišejo vsi tisti, ki so z uspehom končali 4. razred osnovne šole ali 1. razred gimnazije, v drugi tečaj pa bodo sprejeti kandidati, ki so z uspehom dovršili drugi oziroma tretji razred gimnazije. Prijave sprejema Uprava zavoda (poslopje ObLO Jesenice, soba številka 8, telefon 253).

Prošnji naj kandidati predložijo zadnje šolsko spričevalo, potrdilo o zaposlitvi in izjavo o plačevanju.

Delavski svet trgovskega podjetja »Postrežba«, Kranj, razpisuje mesto poslovođe v špecerijski trgovini. Ponudbe pošljite do dne 25. februarja 1959 na upravo podjetja, Majstrov trg št. 6, Kranj.

OBVESTILO

Obveščamo vse člane Kluba gospodarstvenikov, da bo v sredo, dne 11. februarja 1959 ob 16.30 uri v klubskih prostorih Kranj, Prešernova ulica 11-I, predavanje:

VLOGA GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ PRI VKLJUČEVANJU MLADINE V POSLOVANJE (Zlasti kritične stroke)

Predaval bo tov. Dolinar Andrej, psiholog v Železarni Jesenice.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo predavanja, posebno vabimo na predavanje podjetja tistih strok, v katerih primanjuje vajencev (gradbeništvo, obrt, trgovina, komunala in nekatera druga).

Uprava Kluba

KINO

»RADIO«, JESENICE: 11. do 13. februarja amer. film »MATA HARI«.

»PLAVZ«, JESENICE: 12. in 13. februarja jugoslovanski film »DOBRO MORJE«.

»ZIROVNICA«, 11. febr. ameriški barvni film »PUSČAVA ŽIVI« in ital. barvni cinem. film »IZGUBLJENI KONTINENT«.

DOVJE — MOJSTRANA: 11. februarja jugoslovanski film »DOBRO MORJE«.

BLED: 10. in 12. februarja jugoslovanski - francoski film »KO PRIDE LJUBEZEN«. Predstava vsak dan ob 17. in 20. uri.

RADOVLJICA: 10. februarja ob 20. uri in 11. februarja ob 17.30 uri in 20. uri ameriški film »NE KOT TUJEC«.

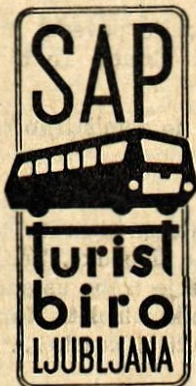
DUPLICA PRI KAMNIKU: 11. in 12. februarja jugoslovanski film »MALE STVARI«. Predstava vsak dan ob 19. uri.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V TRŽIČU

Poročili so se: Zdenko Levičnik, mizar in Marija Jagodič, nameščenska; Ivan Razumič, tov. delavec in Marija Meglič, predelka; Jakob Dovžan, kmečki delavec in Ana Rozman, kmečka delavka; Smajo Malkič, rudar in Marija Hafner, tkalka; Stanislav Avsenek, šofer in Pavla Kovjančič, tovar. delavka; Fedil Jahič, čevljar in Marija-Helena Polajnar, tovarniška delavka; Franc Florjančič, tov. delavec in Ana Markovič, tov. delavka.

Umrli so: Jožefa Roblek, rojena Zdešar, družinska upokojenka; Janez Grohar, čestiar; Franc Dovič, čevljar; Lidija Dovič, otrok; Franciška Zupan, upokojenka; Marija Prestor, roj. Klemenčič, upokojenka.

RAZPIS DELOVNIH MEST

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri avtobusno-turističnem podjetju SAP-TURIST BIRO v Ljubljani razpisuje naslednja delovna mesta:

več avtokleparjev in več ključavničarjev v mehaničnem obratu podjetja v Tržiču. Prednost imajo prosilci, ki bivajo v Tržiču ali v bližini (podjetje nima na razpolago stanovanj).

1 kvalificiranega električarja v obratu žičnice na Krvavcu. Plača po tarifnem pravilniku podjetja, nastop službe takoj ali po dogovoru.

Kandidati naj se osebno predstavijo upravniku mehaničnega obrata v Tržiču ali pa naj pismene prošnje dostavijo sekretariatu podjetja SAP-TURIST BIRO v Ljubljani, Središka ulica 13.

POTOMCI DVEH MATER

NA KONGRESU ŽIVINOREJCEV AMERIŠKEGA SREDNJEGA ZAPADA JE NEKI BIOLOG POVEDAL, DA JE ODKRIL VELIKO ŠTEVILO TELET NA FARMAH V ZDA, KI IMAJO V RESNICI DVE MATERI, DVE POPOLNOMA RAZLIČNI KRAVI, OD KATERIH LE ENA PRIPADA NEKI DOBRI SELEKCIJSKI PASMI. TO ODKRITJE JE NALETELO V TISKU NA VELIKI ODMEV, POSEBNO POTEM, KO SO SE POJAVILI GLASOVI, DA BI SE TA METODA MOGLA UPORABITI TUDI NA LJUDEH.

OD ČESA JE ODVISNO NASLEDSTVO?

Odkar človek živi na Zemlji, je zanj značilno, da potomci izvirajo iz dveh roditeljev — od očeta in matere. To pravilo je zdaj veljalo, če že ne za vse živali na Zemlji, pa vsaj za vretenčarje. Zdaj pa je ta zakon, zahvaljujoč dejstvu, da so strokovnjaki za zootehniko iznašli nove metode presaditve oplojenega jajčeca, postavljen na glavo. Še pred nedavnim je umetno osemenje predstavljalo pravo senzacijo. Danes pa nova zootehnika in njene nove metode omogočajo ne samo umetno osemenje, ampak tudi to, da oplojeno jajčece presadijo drugi samici iste vrste, ki ga potem hrani in goji vse do rojstva, to je toliko časa, da se iz njega rodi živo bitje.

Za oplojeno jajčece sta najprej potrebni dve spolni celici — moška in ženska. Z njihovim spajanjem nastane oplojena

jajčna celica, oplojeno jajčece. Na ta način nastajajo skoraj vsa živa bitja.

Nosilci dednih osnov se v spolnih celicah nahajajo v genih, ki so vidni z elektronskim mikroskopom v hromosomskih nitkah v celicnem jedru. V pogledu prenašanja dednih lastnosti na potomce nima samica nobene prednosti pred samcem. Svoj del dednih lastnosti da svojemu potomcu z jajčno celico, v nadaljnjem razvoju in rasti oplojenega jajčeca pa nima več nikakršnega vpliva na lastnosti potomca, ampak je njena naloga samo ta, da hrani plod in ga v maternici štiti pred zunanjimi vplivi.

»SISTEM DVEH MATER«

Vrnimo se zdaj v laboratorij. Umetno osemenje je izredno preprosta brezkrvna operacija, v kateri se s pomočjo brizgalke vnesejo v maternico samice moške spolne celice. Pri tem je seveda treba paziti, da ne pride do okužbe. Take oploditve so dale v živinoreji že pomembne rezultate. Po relativno nizki ceni je na ta način možno oplojiti krave, ki ne pripadajo plemenitim pasmam, s spolnimi celicami plemenitih bikov. S tem je odstranjena možnost raznih obolenj. — Samo v letu 1957 je bilo na ta način oplojenih v ZDA nekaj milijonov goved.

Se bolj predrzna pa je metoda umetnega osemenjanja, katere značilnost je v tem, da se od obeh bodočih roditeljev

vzamejo tisti elementi, ki so potrebni za oplojeno jajčece, in se potem spojijo »in vitro« kot pravijo, to je v stekleni laboratorijski posodi. Dobiti moške spolne celice od bika ni težko. Za kravo pa je potrebno, da se ji jajčna celica odvzame v točno odrejenem trenutku, da se žival pri tem ne poškoduje, da ne pride do infekcije s klicami in da pride jajčna celica potem v dotik z moškimi spolnimi celicami — to pa se zgodi v epruveti. Potem pa je treba oplojeno jajčno celico presaditi v maternico druge samice, ki lahko pripada katerikoli pasmi.

Smelost zamisli je v tem, ker bo ta druga krava hranila in nazadnje rodila tele plemenite pasme, pri tem pa ne bo niti najmanj vplivala na dedne lastnosti potomca.

PRAKTIČNE KORISTI

Normalno ima ena krava v enem letu lahko le eno tele. Po zgoraj opisani metodi pa ima ena krava v enem letu lahko tudi na desetine potomcev, ki jih bodo rodile druge krave neplemenitih pasem. Ena jajčna celica dozori pri govedu vsakih 35 dni. Z ubrizgavanjem hormona hipofize pa se zorenje jajčnih celic lahko pospeši in celo doseže, da se vsakokrat ne dobi le ena zrela jajčna celica, ampak 5 ali 6. Prav v tem pa so osnove za velike možnosti, ki jih bodo v prihodnje lahko uporabljali za razmnoževanje živine.

Gledali
bomo...

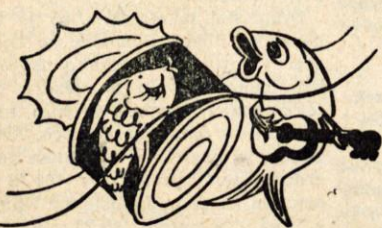
Gorenjskim ljubiteljem filmske umetnosti se obeta dolgo pričakovani francosko-italijanski koprodukcijski barvni film »CASANOVA«. Govoriti o kvaliteta filma, še preden ga vidimo, je zelo kočljivo. Nedvomno pa bodo zgodbe »razvpitega« beneškega pustolovca in osvajača ženskih src Casanove privlačna snov, ki bo privabila v kinematografe množico gledalcev. Tudi igralska ekipa marsikaj obeta. Igrajo Corinne Calvet, Marina Vlady, Gabriele Ferzetti, Nadia Gray in drugi.

Utrdba kralja Midasa

Zgodba o kralju Midasu, da se je namreč vse, česar se je on dotaknil, premenilo v zlato, je znana. Najnovejša arheološka raziskovanja pa kažejo, da on ni bil samo legendarna osebnost, ampak resnični in zelo bogat kralj. Prestolnico je imel v Gordionu, približno 125 kilometrov jugozahodno od Ankare, to je v središču današnje Turčije.

V tem kraju je lani izkopavala skupina ameriških raziskovalcev in vse kaže, da so odkrili ostanke palače, v kateri je v 8. stoletju pr. n. št. živel kralj Midas.

ZA RAZVEDRILLO

NEUSPEŠNA SERENADA

Stari Grki so o njem pripovedovali zgodbo, da se je vse, česar se je on dotaknil, spremenilo v zlato, tako, da je končno umrl od gladi, ker se je tudi hrana, ki jo je ponesel k ustom, takoj spremenila v zlato. Osnova za to zgodbo je bilo njegovo bajeslovno bogastvo. Arheologe, ki zdaj izkopavajo v kraju Gordion, pa to njegovo bogastvo le malo zanima. Oni poskušajo odkriti nekaj, kar je zanje vredno več od vsega zlata, ki ga je v svojem času Midas morda imel. Arheologi bi radi odkrili njegove arhive, ker bi ti pomagali znanstvenikom razrešiti jezik Frigijcev. Znano je, da je Midas umrl nasilne smrti. Grki so trdili, da se je ubil po nekem napadu Kumercev — barbarov, ki so iz Kavkaza prodrli v njegovo kraljestvo. Ko so Kumerci preplavili Gordion, so se Frigijci razbežali, po odhodu barbarov pa se spet vrnil in v hitri zgradil močne in velike utrde. Arheologi, ki so lani v tem kraju kopali, so odkrili odlično ohranjene ostanke teh utrd. Samo zid je bil visok 20 metrov. Spodnji del, do višine 12 metrov, je sestavljala opeka, na njem pa so bile lesene barake. Tudi

te so se še dobro ohranile. Okna so še nepoškodovana, v zidovih barak pa se še vedno dobijo bronaste konice pušic kot spomin na enega od zadnjih napadov na utrdb.

LOVCI NA ČLOVEŠKE GLAVE

Globoko v pragozdovih Bornea, tretjega največjega otoka na svetu, proučujejo znanstveniki življenje Murutov, plemena »lovcev na glave«, ki vse bolj izumira.

Muruti so eden od »izgubljenih narodov« na svetu. To so ljudje nizke rasti, po stopnji razvoja še v kamni dobi. Živijo od lova na živali, ki jih napadajo z zastrupljenimi puščicami. Kot zadnji od plemen na Borneu so se zdaj začeli odrekati lovu na človeške glave.

Znanstveniki do zdaj še niso mogli točno ugotoviti, ali so Muruti v svoji nepristopni zemlji brez cest in poti še do danes ohranili običaj obrednega lova na človeške glave ali ne. Oni sami o tem ne želijo govoriti.

Prvi znanstvenik, ki je živel med Muruti, je bil profesor Loyd Davies, šef socialno-medicinskega oddelka Univerze na Malaji. Ugotovil je, da se je v letih od 1953 do 1957 število Murutov zmanjšalo za 23,4 odstotka tako, da jih je bilo konec leta 1957 samo še 18.000. Pozneje sta dr. Polutin in dr. Sanders odkrila, da je temu vzrok neka kronična infekcija. Rojstvo otroka je zanje redkost. Muruti pa zato niso niti najmanj zaskrbljeni, nasprotno, kažejo neko čudno nezanimanje za svojo bodočnost. Razen tega so pripadniki tega plemena, ki se hranijo z mesom vseh živali pragozda, tudi s kačami in opicami, zelo neodporni proti boleznim.

Po mnenju znanstvenikov, če se današnji naravni prirastek ne bo povečal, bodo Muruti, katerih poreklo je zavito v skrivnostni plašč neznanja, čez nekaj let izumrli.

Tak je model globinske krogle za opazovanje morja in življenja v njem do globine 600 m. — Pripravljajo jo sovjetski oceanografi, zgradili pa jo bodo inženirji nekega leningrajskega projektivnega podjetja. V zraku bo tehtala dve toni in pol, v vodi pa le 100 kg. V njej bodo uredili majhen laboratorij z vsemi potrebnimi pripravami za globinska oceanska raziskovanja.

ROMAN
II. del
2

VIGENCI

Mimi
Mel nšek
Korič

Zmeraj in v vsem sta skušala drug drugega prekositi. Toda Dominik je bil močnejši. Hišo je prezidal tudi znotraj. Že zdavnaj je izginila stara, sajasta črna kuhinja in mrzle čumnate je spremenil v udobne sobe. Pritličje so že pred leti prepustili poslom in tarbeharjem, sami pa so stanovali v prvem naštropju. To je bilo bolj odlično, pa tudi udobneje in navsezadnje gospodar, kakršen je Dominik Zgonc ne more sedeti za isto mizo s hlapci! Eh, teh petindvajset let dela le ni bilo zastoj. Danes v Kropi ni nikogar več, ki bi se mogel kosati z njim. Edino Špan morebiti. Ali pa tudi ne. Tega ne moreš vedeti.

Ko je končal večerni obhod po dvorišču, v katerem je bilo skoro nekaj obredno slovesnega in se hotel vrniti v hišo, je prišel izza ogla sosed Rogovilec. Ustavil se je pred Dominikom in pozdravil:

»Dober večer, Dominik!«

Dominik je mrmraje odzdravil. Dvignil je obrvi — kaj neki je prineslo Rogovilca? Sosed se je zdel v zadregi. Izvlekel je zavojček cigaret, poprosil Dominika za ogenj in začel kaditi. Gledal je proti vigencem in tudi čakal. Dominik mu ni hotel olajšati zadrege — prižgal si je še sam cigareto in tako sta molče stala pred vežnimi vrati.

Končno je rekel Rogovilec:

»Zaradi Družbe sem prišel.«

Dominiku je hušknil čez ustnice smeh in se takoj razgubil. Premišljeno je puhn timeretni dim in počasi rekel:

»Ne vem, kako bo.«

»Jaz tudi ne. Zato sem se hotel pogovoriti s teboj.«

»Hm...« je rekel Dominik.

»Tjaa...« je zategnil Rogovilec.

Spet sta molče kadila. Dominik je opazoval sosedu. Vedel je, da Rogovilec ni posebno podjeten, zato pa zelo previden. Premoženja ni povečal, zmanjšal pa tudi ne. Družba ga kajpak skrbi.

»Ali boš pristopil?« je vprašal.

»Ali boš ti?«

»Se še nisem odločil.«

»Hetori je bil včeraj v Ljubljani,« je povedal Rogovilec. »Trideset tisoč kron bi morali zbrati. To bi bila osnovna glavnica.«

»Trideset tisoč je dosti denarja,« je zamišljeno rekel Dominik.

»To pravim tudi jaz.«

Potem spet molk. V temi so žgoče tlele cigarete. Misli so jima obletavale nove in nenavadne dogodke. Zdaj že tedne nihče ne govori drugega, kot da je treba ustanoviti trgovsko družbo, da se morajo podjetniki združiti. Kupčija gre res slabo, vsak dan slabše. Morebiti bi kazalo... Dominik se je prvi iztrgal iz molka.

»To je prekleto nevarna reč,« je rekel in pljunil v širokem loku.

»Jaz tudi pravim...«

»Nimam zaupanja v Špana in Hetorija.«

Rogovilec je skomignil z rameni. Staro sovraštvo, kajpak, kakor je zmeraj med tekmeci. Tu ne moreš nič reči. Potrpežljivo je čakal, kaj bo še Dominik povedal.

Dominik je napeto mozgal zadevo, ki jo je v sebi premler že stokrat, ne da bi se mogel odločiti. Misli je na Filipa Hetorija, ki hoče ustanoviti Družbo. Ta je zdaj

že dolgo gospodaril na domu. Stari Hetori je umrl tisto leto po veliki povodnji. Prehladil se je, ko je gonil jelena. Filip je prevzel zavoženo premoženje in si spretno pomagal z ženitvijo. Vzel je Španovo Marinko in se z njeno doto, spet uvrstil med trške bogatince. Iz mladega zapravljivca je postal skoro skopuški gospodar. Bil je dovolj spreten umetno okrasje. Zdaj pa se mu najbrž tudi to ustavlja in je zmeraj kupčeval s tem in onim. Pred leti je začel izdelovati stenske ure, ko pa s tem ni uspel, je koval in zato bi rad ustanovil trgovsko družbo.

Vse to je Dominik vedel od ljudi. S Hetorijem je le redko govoril. Hetori je z Marinko priženil tudi sovraštvo, ki se je po Aleševi smrti zagrizlo tako globoko, da Gašperinovi in Španovi cela leta niso spregovorili. Kadar se Hetori in Dominik nista mogla izogniti drug drugemu, sta govorila le malo — Dominik odrezavo, Hetori pa na svoj hladni, žaljivi način, ki ga Dominik ni mogel prenašati. — Vse to je Dominik v naglici preletel in porogljivo rekel:

»Nisem mislil, da gre Filipu tako slabo.«

Rogovilec ga je presenečeno pogledal. »Rekel bi, da mu ne gre slabše kot drugim,« je zamomljal. »Časi so taki, da se moramo vsi loviti za zaslužkom.«

Dominik je skomignil z rameni. Časi... saj res. Spomnil se je dobička, ki ga je spravil pri Graški železniški družbi, in še marsikaterega drugega. Kladičva za železniške prage, žebliji za mostove, ladijski žebliji — vsega je bilo zmeraj premalo. Nihče ni gledal, kako je kaljeno in družbe so plačale vsakršno ceno, samo da so dobile blago! Kovači so služili po dva goldinarja dnevno! Eh, ja... in vigenci so bili vsak ponedeljek prazni, ker so kovači imeli »plavega«. Kovaška dekleta so bila oblečena bahaško, kot bi bila bogataška in puklastemu Blažku se nikoli ni peč ohladila, ker je noč in dan pekel bel kruh. Pri Jarmu so kvartali po kroni, sploh vse je bilo drugače! Zdaj se pa zdi, kakor da je vsega tega konec!